

Stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej dotyczące konsekwencji wynikających z wejścia w życie ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130)

Państwowa Komisja Wyborcza po przeanalizowaniu przepisów ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130), przedstawia następujące wnioski:

1. Wydłuży się czas ustalenia wyników głosowania i wyników wyborów w związku pracą dwóch komisji obwodowych.

Zgodnie z art. 70 § 1a Kodeksu wyborczego po zabezpieczeniu urny wyborczej przewodniczący obwodowej komisji wyborczej ds. przeprowadzenia głosowania przekazuje przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania, w obecności członków każdej z komisji, spis wyborców, urnę wyborczą wraz ze znajdującymi się w niej kartami do głosowania, egzemplarze protokołu głosowania w obwodzie, niewykorzystane karty do głosowania, otrzymane w trakcie głosowania zaświadczenia o prawie do głosowania (w przypadku innych wyborów niż samorządowe), akty pełnomocnictwa do głosowania oraz pieczęć komisji.

Członkowie obu komisji obwodowych w obecności przewodniczącego każdej z nich ustalają liczbę niewykorzystanych kart do głosowania, zaświadczeń o prawie do głosowania oraz aktów pełnomocnictwa do głosowania.

Z przekazania tych dokumentów sporządza się protokół, w którym wymienia się nazwę komisji oraz miejsce, datę i godzinę wydania, a także liczbę niewykorzystanych kart do głosowania, zaświadczeń o prawie do głosowania oraz aktów pełnomocnictwa do głosowania oraz inne istotne informacje. Protokół podpisują wszyscy obecni przy przekazaniu członkowie każdej z komisji, w tym obowiązkowo przewodniczący obu komisji.

Każdy członek komisji i mąż zaufania może zażądać otrzymania kopii tego protokołu.

Wykonanie wszystkich tych czynności bez wątpienia spowoduje istotne wydłużenie czasu ustalenia wyników głosowania.

2. Pierwszeństwo sporządzenia protokołu papierowego przed wprowadzeniem danych z protokołu do systemu informatycznego może generować błędy w obliczeniach i wydłużyć czas ustalenia wyników głosowania.

Jednym z głównych zadań systemu informatycznego używanego w obwodzie jest wychwycenie błędów matematycznych i wewnętrznej niespójności danych zawartych w protokole. Dotychczas w wyborach, w których w obwodach nie był stosowany system informatyczny, kilkanaście do kilkudziesięciu procent protokołów zawierało błędy i musiały być one zwracane przez komisje wyborcze wyższego szczebla komisjom obwodowym w celu poprawienia.

Zmiany Kodeksu wyborczego przewidują, że protokół głosowania w obwodzie sporządza się **przed** wprowadzeniem danych do sieci elektronicznego przekazywania danych (art. 75 § 2a Kodeksu wyborczego).

Zobowiązanie komisji do wprowadzenia danych do systemu dopiero **po sporządzeniu** i podpisaniu przez wszystkich członków protokołu głosowania, a nie jak dotychczas projektu protokołu, spowoduje w bardzo wielu przypadkach konieczność sporządzania protokołu po raz kolejny, a w części przypadków konieczność ponownego ustalenia wyników głosowania.

Ponadto mogą mieć miejsce przypadki, że komisja w ogóle nie wprowadzi danych do systemu informatycznego lub wprowadzi dane inne niż zawarte w protokole (np. błąd w przepisywaniu danych).

W przypadku, gdy po sporządzeniu protokołu i jego podpisaniu oraz opieczętowaniu przez członków komisji, a następnie wprowadzeniu danych

do systemu informatycznego, zasygnalizuje on, że wskutek błędnego wpisania danych (lub ich ustalenia), protokół jest nieprawidłowy, czynność sporządzenia protokołu (a w niektórych przypadkach także ustalenia wyników głosowania) trzeba będzie powtórzyć.

Błędy w protokole głosowania – np. niewpisaniem do systemu informatycznego - mogą również zostać wykryte dopiero na poziomie terytorialnych komisji wyborczych. W takiej sytuacji protokół zostanie zwrócony obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania, celem jego poprawienia.

Procedura ta spowoduje bez wątpienia znaczące wydłużenie czasu ustalania wyników głosowania.

3. Wzrost kosztów przeprowadzenia wyborów.

W rezerwie celowej w budżecie państwa zaplanowanych jest **457 700 000 zł** z przeznaczeniem m. in. na przeprowadzenie wyborów samorządowych, na planowane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej referendum ogólnokrajowe oraz ewentualne wybory uzupełniające do Senatu. Kwota ta została zaplanowana przed nowelizacją Kodeksu wyborczego.

Natomiast z szacunków przeprowadzonych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika że koszt samych tylko wyborów samorządowych wynosił będzie około **600 000 000 zł**. W kwocie tej mieszczą się m.in. wydatki na: druk kart do głosowania, wyposażenie lokali wyborczych, sporządzenie spisu wyborców, druk obwieszczeń wyborczych oraz obsługę informatyczną. Wzrośnie również koszt utrzymania administracji wyborczej. Należy bowiem zauważyć, że:

- wzrośnie liczba członków obwodowych komisji wyborczych (wybory w obwodzie będą przeprowadzane bowiem przez dwie komisje - ds. przeprowadzenia głosowania i ds. ustalenia wyników głosowania). Warto przy tym nadmienić, że koszt diet dla członków obwodowych komisji wyborczych wynosił dotychczas około 30% całego

kosztu wyborów samorządowych. **W 2014 r.** koszt diet dla członków obwodowych komisji wyborczych wyniósł blisko **74 000 000 zł.**

- powołanych zostanie około **5 500 urzędników wyborczych.** Wysokość wynagrodzenia za miesiąc pracy urzędnika wyborczego wynosić będzie **4 473,55 zł.**
- wzrosną koszty obsługi obwodowych komisji wyborczych z uwagi na wprowadzenie obowiązku prowadzenia transmisji ze wszystkich ponad 25 tysięcy lokali wyborczych, lub w przypadku, gdy nie jest to możliwe z przyczyn technicznych, rejestrowania czynności obwodowych komisji wyborczych. Z najnowszych szacunków wynika, że co najmniej **200 000 000 zł** kosztować będzie zakup kamer, ich instalacja oraz transmisja z lokalu wyborczego.

Zgodnie z nowelizacją Kodeksu wyborczego dwukrotnie wzrosła liczba komisarzy wyborczych (z 51 do 100). Wynagrodzenie miesięczne komisarza wyborczego wynosi **5 368,26 zł.**

Wobec powyższego należy zauważyć, że na przeprowadzenie samych tylko wyborów samorządowych konieczne będzie zabezpieczenie w budżecie państwa dodatkowo co najmniej 142 milionów złotych. Do tego należy doliczyć kwotę niezbędną do przeprowadzenia ewentualnego referendum ogólnokrajowego oraz ewentualnych wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.